

de schoon-
tradijs Adam
e heerlijkheid
van het men-
tot het niet
st het onge-
ij heeft den
l van niet te
t schrikkelijk
erlijkheid;

onzes Heeren

est een nieuw
mogelijkheid
aarde en in
et zalig voor-
meer kunnen

is boven die
leverbond ho-
ft den Zijnen
eilige engelen
in den hemel
van te zon-
zullen de ver-

de wortelen

zien zal, heeft

huilt reeds in

d geboren is,
ds, hoe klein
niet kunnen
bij aanvang
iken Christen
genade reeds
op de zonde;
geheel uitga-
suwigheid niet

uit die kiem
r voorkomen,
wedergeboorte
voor eeuwig
natuur.

Want juist
nseel werd in-
nacht van het

lit leven nog
ven nog om-
ndige natuur
noeten uitroe-
mij verlossen

uit die klacht
kunnen, naar
nieuwden aard
dat het hemel-
ing.

ten.
leunen "levens
der het aard-
het zal naar
eken, het zal

van moed en
heimwee, een
zonden af te
ien zondigen,
emelieven laat
et, bij al hun
ar strekt zich

gelooven dat
hen aanving,
hart is waar
t het Konink-
zegevierde.

len zij in het
t er niet (oe,
g van het zaad
en den stand
k beoordeelen,
ren. Doch dat
en mogen, dat
e aan ons ver-
beschaamd uit-

erk.
Zijne goeder
laat niet varen

v. A.

N.

Paradijsprobleem.

ersch bewustzijn.
prof. Visscher
„spreken” der

te verschil tus-

schen het Oostersche en het Westersche bewustzijn.
Zoo schrijft hij op blz. 90 van zijn boek: „En
na kunnen wij in abstracte denkwerkzaamheid ge-
oefende Westerlingen ons er geene voorstelling van
maken, hoe menschen, wier bewustzijn geheel an-
ders geïnstrumenteerd is dan het onze, met dieren
kunnen samenspreken, omdat wij dit niet kunnen,
maar dit onvermogen doet niet te kort aan het feit, dat er ook heden nog mil-
lioenen menschen op de aarde leven,
die er absoluut zeker van zijn, dat zij
dit wel kunnen”.

Op blz. 92: „In andere volkeren, onder andere
cultuur openbaren zich psychische krachten, die
onder ons weggekijnd schijnen en wij hebben
geen recht om hetgeen ons onbegrijpelijk voor-
komt, zonder meer als een fabel te brandmerken.
Beter is ons bewust te worden van de
beperktheid en de armoede, waarin de
Westersche menscheit met haar ex-
acte weten, ondanks of misschien wel door haar
geweldigen technischen rijkdom gedompeld
werd. Spengler omschreef deze aldus: „Uns ist
nur der Raum des Auges geblieben”. De schrale
resten van andere zinnen-werelden, van klank
en geur, warmte en koude, hebben daarin een
plaats gevonden als eigenschappen en werkingen.
Maar dieren en primitieve menschen hebben on-
getwijfeld nog andere gewaarwordingen van ge-
heel anderen aard, die wij voor een deel
zelfs niet meer benaderen kunnen. Dit
geldt ook onze verhouding tot de wereld der dieren”.

Wij kunnen ons van den mensch in den staat
der rechtvaardigheid geen goede voorstelling maken, vooral
niet omdat wij Westerlingen zijn. „Hij (n.l. de
onzondige mensch) werd voor sommigen het sum-
mum der menscheit, volkomenheid van den
Westerschen Christen”. „Voor ons ab-
strakt denkende Westersche zondaren is
het niet mogelijk ons in een dergelijken toestand
in te denken” (blz. 37).

Nog meer citaten zouden wij kunnen geven.
Maar deze zijn dunkt ons voldoende om de
meening van prof. Visscher te leeren kennen.

Men ziet hieruit, dat wij bij het onderzoek van
de Schrift dubbel te beklagen zijn.

Niet alleen verstaan wij de Schrift niet recht,
omdat wij zondaren zijn.

Maar het staat ons bovendien nog in den weg,
dat wij Westersche zondaren zijn.

Och, konden we maar Oostersche zondaren
worden.

Dan zou de Schrift ons niet zooveel moeilij-
kheden opleveren als nu.

Gelukkige prof. Visscher!

Hij schijnt zich van het Westersche denken te
hebben kunnen ontliden.

Hij lijkt er in geslaagd de ontstane leegte met
een Oostersch denkapparaat te vullen.

En nu weet hij precies te vertellen, waaraan het
ons Westerlingen mangelt.

Hij spreekt woorden van Oostersche wijsheid.
Aan zijn voeten gezeten leeren we, hoe de Pa-
radijslang spreken kon.

En het blijkt, dat dit niets bijzonders is geweest.
Het was alles doodgewoon.

Waren we maar Oosterlingen, dan zouden wij
het wel begrijpen.

Dan zouden we gewaarworden, dat het nog elken
dag gebeurt.

Dan zouden wij evenals die miljoenen menschen,
die thans op aarde leven, er absoluut zeker van
zijn, dat wij ook nu nog met de dieren kunnen
samenspreken.

Van onzen kant hoorbaar.
Van hun kant onhoorbaar.

Jammer, dat er op de Synode van Assen en
Groningen geen Oostersche en primitieve afgevaar-
digden zijn geweest.

Hoe zouden ze ons uit den droom hebben ge-
holpen.

Thans echter neemt na deze Synodes prof.
Visscher hun plaats in.

Maar... hij wordt op dit punt door Gerefor-
meerden bestreden.

Zulke Westerlingen ook!

In trouwe: indien het Oostersch bewustzijn voor
den Westerling zoo ontoegankelijk is, hoe weet prof.
Visscher er dan zooveel van af?

Wij denken er natuurlijk niet aan om het ver-
schil tusschen de „ziel” van den Oosterling en
den Westerling weg te redeneeren.

Met opzet spreken wij zelfs van de „ziel”.

Want het onderscheid raakt waarlijk niet al-
leen het „bewustzijn” en het „weten”.

Het wortelt veel dieper.

En wat het denken betreft dunkt ons de ty-
pering van het Westersche denken als „abstrakt”
en daartegenover van het Oostersche denken als
„konkreet” in het geheel niet juist.

Prof. Visscher is niet de eenige, die het zoo
formuleert.

En daarom willen we hier niet speciaal in prof.
Visschers kerfstok een keep geven.

Doch wij mogen het ook niet geheel laten pas-
seeren.

„Abstrakt denken” is niet een eigenschap van
alle Westerlingen. Een wandeling door de straten
van Amsterdam kan van dien waan genezen. De

gedachten, welke men daar hoort uitspreken zijn
„konkreet” genoeg. Soms al te konkreet.

En aan den anderen kant wordt in het bespie-
gelende denken van den Oosterling het kon-
krete maar al te zeer gemist.

Aan een juiste karakterisering van het verschil
tusschen de ziel van den Oosterling en den Wes-
terling hebben zich reeds velen gewaagd. Maar
telkens bleek, dat dit allesbehalve een gemakkelijk
werk is. En zonder hierover nu een wetenschap-
pelijke verhandeling te schrijven, kan dit wel wor-
den gekonstateerd, dat deze kwestie veel inge-
wikkelder is, dan prof. Visscher het doet voor-
komen.

Tech — en dit mag niet worden vergeten —
kan dit verschil kunstmatig worden vergroot.

Hiermee wezen wij een van de fouten der Wes-
tersche wetenschap aan.

Het geveulgele woord van Rudyard Kipling:
„East is East and West is West and never the
twain shall meet”, d.w.z. „Oost is Oost en West
is West en nooit zullen beide elkander ontmoeten”,
is wel eens teveel van haar dichterlijke kracht be-
roofd en als nuchter proza opgevat.

En in onzen tijd is het mode om aan den Oos-
terling den voorrang toe te kennen boven den
Westerling, wanneer het gaat om het inzicht in
de wereld.

Aan deze mode brengt prof. Visscher ook zijn
offers.

Zijn heele betoog is er op gebouwd, dat de Oos-
terling toch zooveel op den Westerling voor heeft.

De Westersche menscheit is volgens hem on-
danks haar technischen rijkdom ten slotte toch
gedompeld in beperktheid en armoede.

En zoo wordt Oost en West steeds verder van
elkander vervreemd.

Zeker, Oosterling en Westerling vertoonen beide
een eigen type, hoewel daartusschen tal van over-
gangsvormen liggen.

Maar... ze zijn toch uit éénen bloede.

Het gaat niet aan de ontanding van den oors-
pronkelijken mensch alleen bij den Westerling te
zoeken.

Zoowel Oosterling als Westerling hebben hun
eenzijdigheden.

Deze eenzijdigheden werden echter bij den
mensch in den staat der rechtvaardigheid niet gevonden.

Want al lag het Paradijs in het Oosten, de bodem
bepaalt ten diepste de menscheit, zielkonstruk-
tie niet.

De mensch in den hof van Eden was nog niet
volkomen. Het is eigenlijk onnoodig, dat prof.
Visscher daarop zoo sterken nadruk legt. Door de
beste theologen van alle tijden is dat reeds uit-
gesproken. En wij kunnen ons niet voorstellen,
dat er op het oogenblik één Gereformeerde anders
over denkt.

Doch wel was de Paradijsmensch onzondig en
alzo vrij van eenzijdigheden.

Wanneer dan ook prof. Visscher het gedurig doet
voorkomen, dat de Oosterling met zijn eenzijdig-
heid dicht bij den Paradijsmensch staat dan de
Westerling, moeten wij dit afwijzen.

Gelijk de verdeeldheid naar de talen eerst later
is ontstaan, zoo behoort ook te worden aange-
nomen, dat de divergenties in den menscheit
geest later zijn geboren.

Daarenboven — door hun eenzijdigheden vullen
Oosterling en Westerling elkander ook aan en zijn
zij bij machte, althans ten deels, hun gedachten-
wereld voor elkander te ontsluiten.

Gedurende de laatste jaren hebben verschillen-
de Oosterlingen ons land een bezoek gebracht:
Babindranath Tagore, Sadhu Soendar Singh, Krish-
namurti enz. Hebben deze werkelijk voor onze
Westersche ooren orakeltaal gesproken? Of voel-
den velen zich niet juist gediïllusioneerd, omdat
zij er niet bepaald „nieuws” in vonden, omdat
er zoo niets geheimzinnigs — afgedacht van de
kleding — aan hen was?

Och, dat verschil tusschen Oostersche en Wes-
tersche bewustzijn is vaak versmeden tot een stok-
paardje om er den bodem van vreemde theorieën
mee te bereiden.

De Oosterling drukt zich vaak geheel anders
uit dan de Westerling.

Toegegeven.

Maar is er desniettemin ook niet een groote
overeenkomst tusschen Oostersche en Westersche
poëzie?

En wat de beschrijving van geschiedenis aangaat,
kan men daarin waarlijk contrast ontdekken bij
den Oosterling en den Westerling?

Men heeft er zich op gespitst om dat te vinden.
Men wilde per se voorbeelden aandragen, dat
de Oosterling op een geheel andere wijze ge-
schiedenis beschreef dan de Westerling.

En wat was het resultaat?

Dat de opgedolven inscripties, waarop gebeur-
tenissen zijn gekrast, na ontcijfering ongeveer
soortgelijke uitdrukkingen te lezen gaven, welke
wij nu nog gebruiken.

Het aanmerkelijkste verschil werd gevonden in
de wijze, waarop genealogiën (geslachtsregisters)
zijn samengesteld.

Overigens vertoont de Oostersche geschiedbe-
schrijving met de onze een sprekende overeen-
komst.

Ook uit dat oogpunt bezien, bestaat er voor
prof. Visscher geen enkele reden om met het Pa-
radijsverhaal zoo geheimzinnig Oostersche om te
springen.

Indien hij onverhoopt mocht meenen, daartoe
gerechtigd te zijn, welnu, hij legde dan eens een
historisch document van Oostersche geschiedbe-
schrijving over, waaruit de tegenstelling met de
onze klaar aan het licht treedt.

Hij stoppe ons geen epos in de hand, hij kome
niet aandragen met mythologieën, maar met een
zuiver historische oorkonde.

Dat nu kan hij niet.

Maar daarmee is zijn voortborduren op zijn
eigenaardig Oostersche stramien dan ook geoordeeld.
Hierbij komt nog iets.

Al is de Heilige Schrift voor een deel op Oos-
terschen bodem ontstaan, zij is toch bestemd voor
de kerk aller eeuwen, ook voor de kerk in Wes-
tersche landen.

Ja, dit is het schoone, dat terwijl het Oude
Testament een Oostersche stempel draagt, het Nieu-
we Testament daarentegen in de taal van het
Westen is geschreven en grotendeels zijn eerste
lezers in het Westen vond.

Rome, Korinthe, Filippi, Thessalonika, waaraan
Paulus zijn brieven zond, het waren alle Wes-
tersche kerken. Van het Grieksche volk hebben wij
zelfs ons „abstrakt” denken geleerd.

In het Nieuwe Testament nu wordt menigmaal
aan de historie van het Oude Testament herinnerd.

Merkt men daarin nu ook maar iets wat op
een verschil in geschiedbeschrijving van de beide
Testamenten wijst?

Werd in het Nieuwe Testament ook maar eenig
spoor aangetroffen, dat naar een Westersche trans-
positie van de „Oostersche” samenspraak-gedachte
tusschen mensch en dier zweemt, gelijk prof. Vis-
scher die verzon?

Nee, het moet de aandacht trekken, dat de
voorstellingen en gedachten der Schrift zoo ver-
staanbaar zijn voor menschen uit alle geslachten,
natiën en tongen.

Dat geeft aan de Schrift haar universeele be-
teekenis.

Dat toont het auteurschap van één en denzelfden
Heiligen Geest.

Wanneer Oosterling en Westerling over de Schrift
zitten gebogen, ontmoet Oost en West elkander.

Zij hebben geen moeite elkander te begrijpen.

Want voor beider zielsog rijst daaruit op de
éene gestalte van den Christus. Dien zij tezamen
als hun Verlosser eeren.

Verbetering. Het vorig nummer laat ons
zeggen: „Ik weet niet of prof. Visscher, toen hij
nog predikant was in een plattelandsgemeente,
wel eens als hij huisbezoek deed door een zijner
gemeentelieden rondgereden heeft”. Nu, ik weet
wel, dat hij zoo iets bloedigs nooit heeft gedaan.
„Heeft” moet hier natuurlijk zijn „is”.

— Het rapport over het „Vrije Kerklied”. I.

Naar aanleiding van de gezangen-kwestie in
Amerika gaven we kort geleden den raad het rap-
port over gelijke kwestie ten onzent af te wachten.

Inzake de korrespondentie met de Buitenlandsche
Kerken had de Synode immers besloten rapporten
over dergelijke aangelegenheden aan kerken in het
buitenland, waarmee wij korrespondentie onder-
houden, toe te zenden?

Wij konden op grond van de beslissingen der
Synode in uitzicht stellen, dat men het binnen
twee jaar ontvangen zou.

En ziet... het staat thans reeds in de Acta
opgenomen.

Men zal zich allicht daarover verwonderen.

Hoe zit dat in elkaar, zal men vragen.

Ik geloof, dat dit rapport per vergissing in de
Acta is terechtgekomen en op het oogenblik nog
niet voor publikatie was bestemd.

In het rapport zelf staat, dat de Deputaten met
hun arbeid bijna gereed zijn. Er wordt dan op
gewezen, dat de konklusies nog ontbreken. Maar
ik meen te weten, dat aan het heele rapport nog
de laatste hand moest worden gelegd.

Er moet hier een misverstand in het spel zijn.
Maar geen afschuwelijk misverstand.

Ook geen betreurenswaardig misverstand.

Tot op zekere hoogte zelfs een heuglijk misver-
stand.

Want nu kan men zien, hoe seksu Deputaten
werken.

Het rapport maakt nu reeds den indruk „af”
te zijn.

En al zullen er mogelijk nog wel korrekties in
worden aangebracht, de groote lijnen zullen wel
geen verandering ondergaan.

Waar wij hier met een gewichtige kwestie te
doen hebben en de overgrote meerderheid onzer
lezers de Acta wel niet bezitten, meenen wij velen
een dienst te doen het rapport hier in gedeelten
af te drukken.

Eerst komt er een historisch overzicht van het
vraagstuk in voor.

Dit begint met te onderzoeken, hoe het in de
oude christelijke kerk was gesteld.

En dan gaat daarbij weer de Oostersche kerk
voorop.